

ภาคผนวก ก
การประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1

กำหนดการ

การประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 1

เรื่อง “การกำหนดท่าทีและกลยุทธ์ของประเทศไทยต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”

วันพฤหัสบดีที่ 10 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 09.00-13.00 น.

- 08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 – 09.15 น. เปิดการสัมมนา
- 09.15 – 9.45 น. นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น
โดย ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์
หัวหน้าโครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและ
ผลกระทบต่อไทย
- 09.45 – 10.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง ชา-กาแฟ
- 10.00 – 12.00 น. การหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็น “การกำหนด
ทิศทางและกลยุทธ์ของประเทศไทยต่อเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก” โดย
- ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์
ผู้อำนวยการ Sasin Institute for Global Affairs
 - นางอภิรดี ตันตราภรณ์
ประธานบริหารสถาบันนานาชาติเพื่อเอเชียแปซิฟิกศึกษา
 - นายคณิสสร นาวานุเคราะห์
อธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ
 - นายพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล (รอยีนยัน)
รองเลขาธิการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
 - นางพิมพ์ชนก วอนขอพร (รอยีนยัน)
ผู้อำนวยการสำนักสำนักเจรจาการค้าบริการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
 - คุณจุฬามณี ขาติสุวรรณ
ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ
 - นายรองวุฒิ วีระบุตร
นักการทูตชำนาญการ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ
- 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

ผลการประชุมโดยสรุป

ข้อมูลในการนำเสนอและรายงาน

ขาดข้อมูล %Trade ของไทยที่มีกับกลุ่ม ASEAN, APEC, EU, AFRICA, LATIN และ TPP

ควรเสริมข้อมูลในเรื่องการจัดการผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมว่า ควรจัดการอย่างไร เช่น หัวข้อการจ้างงาน, หัวข้อการกำจัดขยะ, Green Production เกี่ยวข้องกับ Green Technology ซึ่งส่งผลต่อการลงทุน, หัวข้อยา/ราคา ยา ที่เกี่ยวข้องกับ WTO Agreement +

ควรเสนอให้มีปรับโครงสร้าง โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็นอิสระ ขึ้นตรงต่อนายกฯ เพื่อให้มีความต่อเนื่องและมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

การเข้าร่วม TPP

มีความเห็นตรงกันว่าไทยควรเข้าร่วม TPP แม้ว่าอาจจะช้าไป แต่เนื่องจากหัวข้อในการเจรจาของ TPP ยังไม่ชัดเจนซึ่ง ปัจจุบันสามารถดูได้จากหัวข้อที่สหรัฐอเมริกาเสนอในที่ประชุมเอเปคเมื่อเร็วๆ นี้ โดยเวลาที่สามารถเป็นไปได้เร็วสุดที่ไทยอาจเข้าร่วมเป็นช่วงเดือนตุลาคม 2554

ในการพิจารณาถึงการเปิดเสรีด้านการลงทุนในประเทศ หากไทยต้องการการลงทุนที่ใช้ทรัพยากรน้อยลง / ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมลดลง นั้นหมายถึงไทยต้องการเทคโนโลยีสมัยใหม่และเงินลงทุนจำนวนมาก ซึ่งแน่นอนต้องมาจากต่างประเทศ ตัวอย่างเช่นกระบวนการผลิตที่ลด CO₂ ต้องใช้เงินทุนจำนวนมากและเทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศ ซึ่งถ้าไทยยังคงนโยบายปกป้องการลงทุน/การค้ามากเกินไป จะทำให้การลงทุนแบบนี้เกิดขึ้นได้ยาก ในขณะเดียวกัน นโยบายการปกป้องแบบนี้ก็ทำให้ไทยล้าหลัง ภาคธุรกิจ / เอกชนขาดแรงกระตุ้นและแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพของตัวเอง เพราะฉะนั้นต้อง trade-off ให้ดี

ในการขอเข้าร่วม TPP

ออสเตรเลียแนะนำให้ไทยปรึกษามาลาเซียที่ได้เข้าเป็นประเทศสมาชิกแล้วว่าควรทำอย่างไร

โครงสร้างการผลิตของไทยจะต้องปรับมากซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางบัญชีด้วย เนื่องจากกติกาทางการค้าเปลี่ยนไปเยอะมาก

Policy ของไทยต้องชัดเจนมากกว่านี้ เพื่อให้การต่อรองเป็นประโยชน์ต่อไทย เช่นถ้าไทยต้องการ Green Economy ควรเจรจาเปิดการลงทุนแค่ไหน อย่างไร

ในการเจรจากับสหรัฐฯ ควรพิจารณาเรื่อง Regulations ที่ส่งผลกระทบประกอบด้วย ไม่ใช่ดูแค่เรื่องการค้าอย่างเดียว หากต้องการลดแรงต่อต้านจากภาคประชาสังคม ควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานว่า ถ้าไม่เข้าแล้ว ไทยจะเสียโอกาสอะไรบ้าง อย่างไร จะทำให้มีข้อโต้แย้งลดลง

ประเด็นร้อนที่มีกระแสต่อต้านมากคือ เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาได้แก่ สิทธิบัตรยาและพันธุ์พืช GMO, เรื่องการบริการได้แก่ ขนส่งและโลจิสติกส์ และเรื่องเหล่า- บุหรี่ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อมมีกระแสต่อต้านน้อยกว่าเป็นเพราะเงื่อนไขของสหรัฐอเมริกาในเรื่องดังกล่าวไม่มาก เพราะไม่ได้จริงจังในเรื่องนี้ เพียงเน้นการทำสัญญาแบบ Business Driven เพื่อขายเทคโนโลยีโดยการเรียกร้องให้ประเทศอื่นๆลดภาษี/เปิดเสรีมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของไทยไม่ว่าจะเข้า TPP หรือไม่ก็ตาม

ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำมาตรฐานของชาติและเผยแพร่ ทั้งในส่วนของการเกษตร, อุตสาหกรรม รวมถึง SMEs

ควรผลักดันให้ระดับบริหารที่สูงกว่ากรม รับรู้ข้อมูลและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อไทย เพื่อให้การปรับตัวในเรื่องต่างๆมีอำนาจสั่งการแบบ Top-Down Approach

บุคลากรทางด้านการวางนโยบายฯ ก็ควรรับรู้ข้อมูลและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อไทยเช่นกัน เพื่อว่า Policy ได้ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้สามารถกำหนด Priority ได้

ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยเกิดวิสัยทัศน์ในการทำธุรกิจระดับภูมิภาค

การปรับโครงสร้างภายในของไทย เพื่อลดการปกป้อง (อย่างเช่นภาคการเงินและการลงทุน)และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าแบบเต็มรูปแบบ

ประเด็นอื่นๆ

- หากไทยเข้า TPP ไม่ได้ แต่ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนเข้าได้ ไทยจะเสียเปรียบโดยเราจะเป็นแค่ผู้ผลิต/ส่งวัตถุดิบให้ประเทศเหล่านั้นเพื่อนำไปขาย/ผลิตให้กับประเทศในกลุ่ม TPP โดยได้รับประโยชน์จาก Surplus Margin ตัวอย่างเช่น สิงคโปร์ได้เริ่มเจรจากับกลุ่มสหภาพยุโรปเรื่องสินค้าเกษตรเพื่อเป็น Distributor of Foods ทางแก้ของไทยคือไทยต้องเจรจากับกลุ่มสหภาพยุโรปในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน
- ออสเตรเลียมองว่า ญี่ปุ่นจะยังไม่สามารถเข้าร่วม TPP ได้เพราะญี่ปุ่นยังไม่สามารถทำให้ประเทศสมาชิกอื่นแน่ใจได้ว่าจะจัดการกับปัญหาเกษตรกรในประเทศได้
- มุมมองของไทย ต่อญี่ปุ่น คือเรื่องการลงทุน ส่วนจีนคือเรื่องตลาดการค้า สำหรับจีนจะให้ความสำคัญเรื่อง การหาวัตถุดิบ, การลดการขาดแคลนอาหาร, และการระบายประชากรที่มากเกินไปในประเทศ

ภาคผนวก ข การสัมมนา

กำหนดการการสัมมนา

“แนวทางการปรับตัวของประเทศไทยต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
โดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน”

วันศุกร์ที่ 18 มีนาคม 2554 เวลา 09.00-13.00 น.

08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 09.15 น.	เปิดการสัมมนา
09.15 – 09.45 น.	ปาฐกฐาพิเศษ หัวข้อ “เขตการค้าเสรีเอเชียแปซิฟิก ทำที่ที่เหมาะสมของประเทศไทย”
โดย คุณเกียรติ สิทธิอมร
ประธานผู้แทนการค้าไทย
09.45 – 10.15	นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น
โดย ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์ และ นายทวีชัย เจริญเศรษฐศิลป์
นักวิจัยอาวุโส โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและ
ผลกระทบต่อไทย
10.15 – 10.30 น.	พักรับประทานอาหารว่าง ชา-กาแฟ
10.30 – 12.00 น.	การหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็น “ผลกระทบ
ของประเทศไทยต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก” โดย   ● รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ● ดร.ประภัสสร เทพชาตรี
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ● คุณพรศิลป์ พชรินทร์ตะกุล
กรรมการรองเลขาธิการหอการค้าไทย ● คุณวิจิต ตันตือนูนานนท์
กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและเอแบคเมมเบอร์ ● คุณจุฬามณี ขาติสุวรรณ
ผู้อำนวยการกองนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

การสัมมนาเรื่อง

“แนวทางการปรับตัวของประเทศไทยจากการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน”

1. ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) เป็นกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าการลงทุนระหว่างสมาชิก 21 เขตเศรษฐกิจ (ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก ชิลี ปาปัวนิวกินี เปรู จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮองกง จีนไทเป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รัสเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม บรูไน และไทย) มีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อเปิดเสรีการค้าการลงทุนภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือที่เรียกว่าเป้าหมายโบกอร์ (Bogor Goals) ซึ่งกำหนดให้เขตเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีในปี พ.ศ. 2553 (2010) และพ.ศ.2563 (2020) สำหรับเขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนา

มูลค่าการค้ารวมกันของเอเปคคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 47 ของมูลค่าการค้ารวมของโลก โดยมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของเอเปคในปี พ.ศ. 2550 คิดเป็นมูลค่า 6.2 และ 6.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ การส่งออกบริการของเอเปคมีมูลค่ามากกว่า 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนมูลค่าการนำเข้าก็เกือบ 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่า GDP ของเอเปค คิดเป็น 29 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เกินกว่าร้อยละ 53 ของ GDP โลก การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflow) มายังภูมิภาคเอเปคมีมูลค่า 700 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่ FDI Outflow มีมูลค่า 662 พันล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้เอเปคมีการค้า กันเองภายในกลุ่มร้อยละ 70 และการค้านอกกลุ่มร้อยละ 30 โดยมีประชากรร่วมกัน 2.4 พันล้านคน เกินกว่าร้อยละ 40 ของประชากรโลก

การดำเนินงานของเอเปคที่จะบรรลุเป้าหมายในการเปิดเสรีการค้าการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แม้เป็นลักษณะการดำเนินมาตรการฝ่ายเดียวแต่ก็สามารถเชื่อมโยงกับการเปิดเสรีในระดับทวิภาคี ภูมิภาคและหลายฝ่าย อย่างไรก็ตาม ผลจากความล่าช้าในการสรุปผลการเจรจารอบโดฮาทำให้สภาที่ปรึกษาทางธุรกิจของเอเปค (APEC Business Advisory Council: ABAC) เสนอให้สมาชิกเอเปคมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Economic Integration: REI) รวมถึงการพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP) เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือก หากการเจรจารอบโดฮาล้มเหลว โดยต่อมาผู้นำเศรษฐกิจเอเปคก็ได้มอบหมายให้สมาชิกเอเปคไปศึกษาเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกหนึ่งในการเปิดเสรีมากขึ้นภายใต้เอเปค

จากผลการประชุมเอเปคที่ประเทศญี่ปุ่นในเดือนตุลาคม 2553 เขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ได้มีการยอมรับให้ใช้ FTA 3 ฉบับที่มีสมาชิกบางเขตเศรษฐกิจเป็นภาคี (ประกอบด้วย Trans Pacific Partnership (TPP), ASEAN+3 และ ASEAN+6) เป็นฐาน (Platform หรือ Building Bloc) ในการพัฒนาสู่ FTAAP เนื่องจากมีจำนวนเขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ที่ได้เข้าร่วมหรือได้แสดงเจตจำนงค์ในการเข้าร่วมถึงประมาณกึ่งหนึ่งของจำนวนเขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ทั้งหมด และเป็นความตกลงที่มีแนวโน้มการขยายตัวของสมาชิกที่จะเข้าร่วมในอนาคตสูงกว่า RTAs/FTAs อื่นๆ ทั้งนี้ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกเอเปคและเป็นประเทศหนึ่งที่มีการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) กับสมาชิกเอเปค บางเขตเศรษฐกิจอยู่ทั้งในระดับสองฝ่าย (Bilateral) และภูมิภาค (Regional) ย่อมได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง FTAAP อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์จึงได้มอบหมายให้ Sasin Institute for Global Affairs (SIGA) ดำเนินการ “โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและผลกระทบต่อไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและขอบเขตที่น่าจะเป็นในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถกำหนดท่าทีที่เหมาะสมต่อการจัดทำเขตการค้าเสรีดังกล่าว รวมถึงสามารถกำหนด

แนวทางการรองรับปรับตัวและมาตรการป้องกันเยียวยาที่สำคัญเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่

2. วัตถุประสงค์

การจัดสัมมนาเพื่อ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเด็นเรื่องผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อสินค้า บริการ การลงทุน และอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นหากมีการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกโดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน ทั้งนี้เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะทำที่และกลยุทธ์ของประเทศไทยและแนวทางการรองรับปรับตัวที่สำคัญของไทย ทั้งนี้ เพื่อประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่

3. กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาควิชาการ ภาครัฐ และเอกชนประมาณ 200 ท่าน

4. กำหนดการ

วันศุกร์ที่ 18 มีนาคม 2554 เวลา 09.00-13.00 น. ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ประตูน้ำ ห้องแกรนด์บอลรูม บีซี (Grand Ballroom BC)

สรุปคำปาฐกถา

หัวข้อ “เขตการค้าเสรีเอเชียแปซิฟิก ทำที่ที่เหมาะสมของประเทศไทย”

โดย คุณเกียรติ สิทธิอมร

ประธานผู้แทนการค้าไทย

ในโลกปัจจุบันที่มีการรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่าง อาเซียน +3 อาเซียน+6 ซึ่งในขณะนี้อาเซียนจะเป็นอาเซียน +8 คือรวมสหรัฐอเมริกา, และรัสเซีย หรือ +9 เพราะยุโรปขอเข้าร่วมด้วย และ TPP เนื่องจากไทยอยู่ในอาเซียนอยู่แล้ว ทำให้ไทยถูกผลักดันให้เข้าสู่ระดับโลกอย่าง TPP โดยปริยาย ในปี 2008 ที่ไทยเป็นประธานอาเซียน เกิดวิกฤติต่างๆ มากมาย แต่กลุ่มประเทศอาเซียนก็ได้มีการลงนามความตกลงรวมกันมากกว่า 60 ความตกลงและนำไปสู่การ ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นจีน, ญี่ปุ่น เกาหลีใต้, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์และสิ้นสุดที่อินเดีย

สถานการณ์วิกฤติต่างๆที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกามีมากและคาดการณ์ผลที่จะเกิดในอนาคตได้ยาก เกิดการประชุมรวมกันของ G20 ซึ่งออกมาประกาศว่า No Protectionist measures แต่หลังจากการประชุม แต่ละประเทศสมาชิกกลับออกมาตราการปกป้องรวมกันมากกว่า 48 มาตรการซึ่งเป็นมาตรการปกป้องภายในประเทศทั้งสิ้น เพราะเหตุการณ์นี้ทำให้มีการทบทวน พบว่าประเทศในแถบตะวันตกมีการกำหนดมาตรการปกป้องภายในประเทศแทบทั้งสิ้น แต่พบว่ากลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมดกลับไม่มีการการปกป้องภายในประเทศเลย ช่วงระยะเวลาปีครึ่งที่ประเทศสหรัฐและกลุ่มสหภาพยุโรปหันไปแก้ปัญหาภายในประเทศตนเองนั้น อาเซียนได้รุดหน้าไปมากวัดได้จากตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งๆที่เจอปัญหามากมาย เช่น กำลังซื้อของตลาดหลักอย่างสหรัฐหรือสหภาพยุโรปลดลง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่สูงขึ้น ฯลฯ ทำให้สหรัฐและสหภาพยุโรปต้องหันมาทบทวนศักยภาพของอาเซียนใหม่

TPP เริ่มในปี 2552 ที่ประเทศสิงคโปร์ ในการประชุมเอเปค สหรัฐประกาศสนับสนุน นกรอบ TPP โดยให้มีผลในปีที่สหรัฐเป็นเจ้าภาพครั้งหน้า คือในปี 2011 TPP เริ่มจาก 4 ประเทศ (P4) แล้วเพิ่มเป็น 8 ประเทศ (P8) โดยในขณะนั้นใครสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์หรือรับฟังการเจรจา สามารถกระทำได้ เมื่อสหรัฐประกาศสนับสนุน TPP โดย USTR บอกว่าผลประโยชน์ของสหรัฐคือการทำความตกลงแบบ High Quality ซึ่งสามารถตีความได้ว่าต้องมีเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐบาลรวมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน สำหรับสาเหตุที่สหรัฐไม่มีเรื่องสินค้า แต่เน้นเรื่องบริการ จากที่สอบถาม ได้รับคำตอบว่าเนื่องจากภาษีนำเข้าสินค้าของสหรัฐต่ำอยู่แล้ว

ต่อมาในปี 2553 ไม่อนุญาตให้เข้าสังเกตการณ์ ถ้าต้องการเป็นสมาชิก TPP ต้องเขียนจดหมายขอความเห็นชอบจากสมาชิกเดิมก่อน เมื่อสมาชิกเดิมเห็นชอบจึงเข้าเป็นสมาชิก TPP ได้ โดยการเจรจา TPP นั้นใช้เวทีเอเปค ซึ่งเอเปคเกิดจากการผลักดันของประเทศออสเตรเลียในการทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับโลก แนวคิด FTAAP เกิดขึ้นในกลุ่มเอเปค พอมี TPP เกิดขึ้นในกลุ่มเอเปค ซึ่งสมาชิกปัจจุบัน 9 ประเทศล้วนเป็นสมาชิกเอเปคทั้งสิ้น ทำให้ TPP กลายเป็น building bloc ที่ทำให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจในกลุ่มเอเปคได้เร็วขึ้น

เราสามารถรู้ว่าเอเปคตกลงจะทำอะไรบ้างจากแถลงการณ์ของผู้นำซึ่งประกาศหลังจากประชุมกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว เริ่มจากปี 2007 เริ่มระบุ FTAAP ในปี 2009 ที่สิงคโปร์ กำหนดให้ดำเนินการ FTAAP ต่อ สำหรับปี 2010 ให้มี

คณะทำงานในทุกระดับเพื่อทำ FTAAP ต่อ แต่ให้ build on อาเซียน+3 อาเซียน+6 TPP หรืออื่นๆ สิ่งที่น่าสนใจคือ next generation ของ trade & investment agreement คืออะไร

หลังวิกฤติ ประเทศในเอเชียมีการลงนามมากที่สุดและโตเร็วที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้สหรัฐและรัสเซียสนใจ อาเซียน+ ขณะนี้มีการเริ่มประชุมระหว่าง สหรัฐ กับผู้นำประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ส่วนสหภาพยุโรปก็จะมี กรอบการเจรจาอาเซียน +EU ทุกสำนักประเมินว่าเอเชียจะเป็นภูมิภาคที่มีการเติบโตสูงที่สุดภูมิภาคหนึ่ง ทำให้ ประเทศใหญ่ๆให้ความสนใจเอเชียมากขึ้น ขณะที่เรามีอาเซียน +8 และมี TPP introduce เข้ามา ทำให้เราต้อง วิเคราะห์ให้ได้ว่าทำไมสหรัฐต้องนำเสนอ TPP จากการพูดคุยกับ USTR ได้คำตอบว่าประโยชน์ของเขายู่ตรงนั้นคือ ภาวการณ์ลงทุนและการค้าบริการ สำหรับไทย เขายากได้เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการจัดซื้อจัดจ้างของแต่ไม่ ต้องการเรื่อง farm subsidy ซึ่งเป็นเรื่องที่ประเทศไทยอยากได้การลงทุนในภาคการเกษตร ในขณะที่ประธานาธิบดี โอบามาประกาศในทุกเวทีว่าจะทำให้บรรลุข้อตกลงตามการเจรจารอบโดฮาให้ได้ ซึ่งการเจรจารอบโดฮาเป็นสิ่งที่ ประเทศกำลังพัฒนาอย่างเราคาดหวังเพราะมีการพูดถึงการลดการลงทุนภาคการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทั้งของ สหภาพยุโรปและสหรัฐ แต่เมื่อดูความก้าวหน้าของการเจรจารอบโดฮา สหรัฐบอกว่าการเจรจาดังกล่าวยังไม่เพียงพอ และสหรัฐจะไม่แสดงท่าทีใดๆถ้าประเทศอื่นๆไม่แสดงท่าทีที่ชัดเจนมากกว่านี้ ในขณะที่เดียวกันกลับเสนอ TPP ขึ้นมา ทำให้ต้องคิดว่า TPP คืออะไร เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจอย่างไร รือไม่ มีการเมืองแฝงมาด้วยหรือเปล่า และ ทำไม TPP ต้องเป็น High Quality ตรงกันข้ามกับอาเซียนที่พิจารณาจากสิ่งที่ทำได้ง่ายและทุกฝ่ายพึงพอใจมาก่อน ทำให้เสร็จและมีผลบังคับใช้ได้ทำให้อาเซียนไปได้เร็ว แต่ TPP กลับทำเรื่องยากๆก่อนและเลือกสมาชิกที่เข้าร่วม คือ ไม่ได้เสนอให้กับเอเปคทั้งกลุ่ม และไม่ได้เสนอให้กับอาเซียนทั้งกลุ่ม ในขณะที่สหรัฐเองกลับมาขอร่วมในอาเซียน +6 ทำให้น่าคิดว่าทำไม และควรทำความเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่มีมากกว่าที่ระบุในกรอบความตกลงด้วย เราต้อง พิจารณาด้วยว่า TPP จะกระทบการดำเนินการของประเทศไทยและการทำงานของอาเซียนในกรอบความตกลงอื่นๆ หรือไม่ มีผลกระทบต่อ +3 +6 อย่างไร หลักของอาเซียน +3 +6 คืออะไร ขณะที่อาเซียน +6 กำลังจะเป็นแกนหลักทาง เศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุด TPP ก็เข้ามาแต่ไม่ได้เสนอการเข้าร่วมแก่ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ จะมีผลอย่างไรกับ อาเซียน และกับ +3 +6

ด้านประเทศไทย เรามีการเจรจากับหลายประเทศ ทั้งซีลี เปรู EAFTA EU ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ JTEPA ทำให้ต้อง หันมาดูว่าบุคลากรของไทยมีเพียงพอหรือไม่ และต้องมีคุณภาพด้วย การพิจารณาว่าควรเจรจากับประเทศใด เข้าร่วม ในกรอบใด ต้องพิจารณาหลายปัจจัย ไม่ใช่แค่กลัวจะตกขบวนเท่านั้น

โอกาสที่ TPP จะบรรลุความสำเร็จมีมากน้อยแค่ไหน จากการพูดคุยกับประเทศที่มีขนาดกลางหรือมีเศรษฐกิจไม่ต่าง จากไทยนัก มีภาคการเกษตรและภาคบริการที่มีนัยสำคัญ มีความเป็นห่วงว่า TPP จะกระทบเขาอย่างรุนแรง โอกาสที่ P9 จะบรรลุความสำเร็จในข้อตกลงในปีนี้นั้น ย่อมยาก ในขณะที่ประเทศที่มีขนาดเล็กและมีความพร้อมสูง ไม่มีภาค การเกษตร น่าจะทำความตกลงได้ง่าย กลับมีคำถามว่าคุ้มเสียหรือไม่ เพราะแน่นอนว่าเขาต้องเปิดภาคการลงทุน และการบริการที่เป็นสิ่งเดียวที่มีแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ ไทยเองคงต้องพิจารณาหลายมิติ ควรทำโมเดลลิ่งดี านการค้า บริการและการลงทุน เพราะถ้าพิจารณาเพียงภาคการค้าสินค้า จะได้ผลบวกอย่างเดียวเนื่องจากการลดกำแพงภาษี ของสองประเทศย่อมต้องให้ผลบวกมากกว่าลบแน่นอน ทุกกรอบที่เคยศึกษามาไม่มีการศึกษาเรื่องการค้าบริการ เรื่อง การลงทุน ทรัพย์สินทางปัญญากระทบอย่างไรไม่เคยมีการ ศึกษา เป็นเรื่องยากแต่รัฐธรรมนูญกำหนดว่าต้องศึกษา

มาตรา 130 กำหนดไว้ว่าต้องศึกษาให้รู้ให้ได้ว่าต้นทุนเท่าไร บวกหรือลบตรงไหน อย่างไร ไม่ใช่แค่บอกว่า ตรงนี้บวกเท่าไร ลบเท่าไร แต่ควรบอกด้วยว่าควรแก้ไขอย่างไร ควรปรับโครงสร้างภายในอย่างไร ด้วยต้นทุนเท่าไร

อีกข้อที่ควรพิจารณาคือ การเข้าร่วม TPP ขัดมาตรา 190 หรือไม่ กรณีศึกษานี้ยังไม่ตอบคำถาม ดร. ศุภชัย แสดงความเป็นห่วงว่า TPP จะ undermine WTO TPP จะ undermine อาเซียน และไทยควรมีความถี่ถ้วนและระมัดระวังเต็มที่ในการเดิน ในเวทีการประชุมเอเปคที่โยโกฮาม่าปี 2010 หลายประเทศที่ไม่ใช่ P9 เรียกร้องอย่างมากให้สหรัฐให้รายละเอียดเกี่ยวกับ TPP ว่าคืออะไร จะก้าวต่อไปอย่างไร ซึ่งจากการพูดคุยกับผู้แทน USTR ได้รับคำตอบว่าจะจัด briefing ให้

ในการจะกำหนดทำที่ที่เหมาะสมได้นั้นต้องดูจากผลที่ได้จากการศึกษา จะเห็นจากการศึกษาของสหรัฐ ฐ ทุกกรอบการศึกษามีความชัดเจนมาก นั่นคือในแต่ละกรณีศึกษาของแต่ละการเจรจาเขาดูว่า Trade Flow ในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเกิดอะไรขึ้นกับสหรัฐ จะเกิดอะไรกับ Current Account ดูว่าต้นทุนในการปรับโครงสร้างต้องทำโครงการใดบ้าง เป็นเงินเท่าไร ดูว่าต้องปรับปรุงกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันอะไรบ้าง เป็นการศึกษาแบบลงลึกซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของไทยที่แต่ละการศึกษางบน้อยและไม่ลงลึก ไม่ตอบโจทย์หรือไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ หากนำขบแต่ละการศึกษามารวมกันก็อาจจะทำการศึกษาแบบลงลึกได้ แต่การหาผู้ทำการวิจัยที่มีความรู้และผู้ตั้งโจทย์ก็ไม่ ง่ายอีก การตอบโจทย์ต้องดูว่ารัฐบาลสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ การวิเคราะห์ในภาคของการค้าบริการและการลงทุนซึ่งเป็นหัวใจของ TPP ยังไม่มีในการศึกษานี้ซึ่งทำให้เราขาดข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจ ส่วนสำคัญในการตัดสินใจอาจไม่ใช่ผลทางเศรษฐกิจอย่างเดียว นั่นคือ การเข้าร่วม TPP จะทำให้อาเซียน 10 อ่อนแอลงหรือไม่ และไทยจะได้ประโยชน์จากการที่อาเซียน 10 อ่อนแอลงหรือไม่ ถ้าเรายึดอาเซียน +3 หรือ +6 และถ้าใครจะมาเจรจากับไทยต้องมาเจรจากับกลุ่มนี้เท่านั้น เราจะมีอำนาจต่อรองที่สูงกว่านี้หรือไม่ สิ่งสำคัญในการพิจารณาการกำหนดทำที่ที่เหมาะสมของไทยคือ TPP ไม่ได้มีสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ในขณะที่การรวมตัวของอาเซียนไปได้ไกลทั้ง +3 และ +6 และเป็นการรวมตัวอย่างเข้มแข็งอีกด้วย

การหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ.ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์

นำเสนอ 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เรื่องเขตการค้าเสรีแปซิฟิก (FTAAP) 22 ปีที่ผ่านมา เป้าหมายของเอเปคที่สำคัญคือเป้าหมายโบกอร์ แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าไร ยิ่งในปัจจุบันที่มีการทำ FTA กันมาก ทำให้มีมุมมองเกี่ยวกับ FTAAP ที่ควรพิจารณาในบริบทรวม 4 ประเด็นดังนี้

1. จีน ตอนเริ่มเอเปค เศรษฐกิจจีนอยู่ในอันดับรวม 10 แต่ในปัจจุบันเป็นอันดับ 2 และมีน้ำหนักมากโดยเราไม่รู้ตัวจีนคิดอย่างไร จีนเป็นศูนย์กลางทางการผลิตคนละแบบกับญี่ปุ่นและเกาหลี ทะยานขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นแหล่งผลิตสินค้าป้อนโลกหรือ world factory จากเดิมที่มีญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หวัน อ่องกง และอาเซียน การที่มีจีนเข้ามาร่วมทำให้เครือข่ายการผลิตในภูมิภาคนี้มีน้ำหนักและชัดเจนขึ้น ทำให้น้ำหนักของซีกตะวันตกลดลงไป
2. สหรัฐ 22 ปีที่ผ่านมาสหรัฐได้เปลี่ยนไปเยอะ จากตอนแรกที่ต้องการมีบทบาทสำคัญในเอเปค สหรัฐคาดหวังกับโบกอร์เยอะ แต่หลายประเทศในเอเชียก็บอกว่าขออย่าให้เป็นข้อตกลงแบบ Binding คือไม่ต้องผูกมัด เรื่องการเปิดเสรี ซึ่งสหรัฐหวังจะใช้เอเปคช่วยลดการขาดดุลทางการค้า โดยที่การขาดดุลทางการค้าของสหรัฐเป็นปัญหาหลักที่นำไปสู่ Global Balance คือความไม่สมดุลของโครงสร้างเศรษฐกิจโลก และเชื่อมโยงกับ Supply ทำให้เกิดวิกฤติ Great Recession ของโลกตะวันตกคือสหรัฐและสหภาพยุโรปโดยมีญี่ปุ่นรวมอยู่ด้วย สหรัฐขาดดุลการค้าอย่างหนักจนกลายเป็น Agenda โดยตรงของโอบามาเมื่อเข้ารับตำแหน่ง
3. Emerging Asia ที่มีญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ อาเซียน อินเดีย อยู่ฝั่งตะวันตกของแปซิฟิก โดยตะวันออกของแปซิฟิกหลักๆคือ Declining America จะเห็นว่าแตกต่างจากเมื่อ 20 ปีที่แล้วอย่างสิ้นเชิง เป็นโจทย์ที่อเมริกาต้องแก้เพื่อแก้ไขการขาดดุลทางการค้า เห็นได้จากการประกาศของโอบามาว่าจะเพิ่มการส่งออกเป็น 2 เท่าภายใน 5 ปี ซึ่งเรื่องนี้คงต้องถูกบรรจุอยู่ในกรอบการเจรจา
4. จากบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เอเชียยังเป็นเศรษฐกิจแบบ Outward Orientation และขับเคลื่อนด้วย Export Net Growth ยังต้องการการลงทุนจากต่างประเทศและยังเชื่อในเครือข่ายการผลิต จะเห็นได้ว่าการสร้าง FTA เป็นเพียงการเสริม จัดตลาดให้เป็น อย่างอาเซียนก็ยับจากอาฟต้าไปสู่เออีซี ประเทศเราตอนนี้เป็นผู้ผลิตที่เพิ่มกรอบต่างๆเพื่อเสริมเรื่องการตลาด เรื่องการลดต้นทุน เรื่องการนำเข้าทางการผลิต เรื่องการปรับประสิทธิภาพทางการผลิตและเรื่องยกระดับทางธุรกิจต่างๆ ที่สำคัญอีกเรื่องคือบทบาทของอาเซียนที่ผ่านมา ก่อนจะมี FTAAP อาเซียนก็มีการขยับให้เข้ากับภูมิภาคจนเป็นอาเซียน+1 อาเซียน+3 และอาเซียน+6

ส่วนที่ 2 คือยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมของประเทศไทย มีประเด็นที่ควรพิจารณา 4 ประเด็นดังนี้

1. ควรเริ่มจากกรอบความตกลงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพราะเรามีทั้ง AEC Bilateral FTA ต่างๆ และอาเซียน+1 ต่างๆ แล้วเชื่อมไปหา building bloc อย่างอาเซียน+3 +6 และ TPP
2. เข้าใจความแตกต่างระหว่างกรอบความตกลงต่างๆและนำ TPP มาพิจารณาร่วมด้วย โดยกรอบความตกลงหลักๆคือ
 - a. อาเซียน+3 เกิดจากวิกฤติเศรษฐกิจและขยายไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีวิถีเอเชียชัดเจน
 - b. อาเซียน+6 เกิดจาก East Asia Summit ที่ญี่ปุ่นเสนอให้รวมออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์และอินเดีย ซึ่งเป็นแนวทางแบบค่อยเป็นค่อยไป

ซึ่งทั้งสองกรอบเน้นในเรื่องของ Cooperation, Trade Facilitation และไปสู่ Trade Liberalization ทางด้านโทรคมนาคม, การท่องเที่ยว

- c. TPP เน้น High Quality Comprehensive ไทยต้องระวังเพราะสหรัฐคงไม่เน้นเรื่องสินค้า แต่จะเน้นเรื่องการค้าบริการ, การลงทุน ซึ่งอาจลงไปถึงเรื่อง Competition Laws, Intellectual Property ต่างๆซึ่งเป็นประเด็นที่เราต้องศึกษาเยอะ ไม่ใช่ไม่พร้อม แต่ต้องศึกษาเยอะ เป็นวิถีที่เน้นกรอบอย่างมีตัวบทที่ชัดเจนและจริงจัง ทำให้ต้องพิจารณามากกว่ากรอบอาเซียน+3 +6
3. บทบาทของอาเซียนและไทยในกรอบอาเซียน+3 +6 และ TPP สำหรับกรอบอาเซียน+3 +6 อาเซียนเป็นกลางพอสมควรและไทยมีบทบาทพอสมควรด้วย แต่ในกรอบ TPP บทบาทจะเปลี่ยนไป เมื่อพิจารณาประเทศสมาชิกอาเซียนที่เข้าร่วม TPP แล้วอย่างสิงคโปร์ที่เป็นประเทศเล็กและเน้นเรื่องผลประโยชน์ ส่วนมาเลเซีย เน้นเรื่องไอที , การลงทุนและการธนาคารต่างๆ ส่วนเวียดนามคงเป็นเรื่องการลงทุนจากต่างประเทศหรือการส่งออก สำหรับบรูไน เศรษฐกิจไม่ค่อยดีแต่มี resource base อยู่อาจเน้นเรื่องการค้าบริการ ในขณะที่ประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในอาเซียนอย่างอินโดนีเซียและไทยยังไม่เข้าร่วม แต่ประเทศที่มีเศรษฐกิจก้าวหน้ามากในอาเซียนอย่างสิงคโปร์และมาเลเซียเข้าร่วมแล้ว นั่นคือเราต้องพิจารณาเพื่อนบ้านด้วย
4. งานบริหารจัดการ FTA จะเพิ่มขึ้นมาเยอะ คือถ้ามีกรอบอาเซียน +3 +6 แล้วเราควรต้องทอน Bilateral FTA ลง หรือทำอาเซียน+1 น้อยลง เพื่อลดความซ้ำซ้อน

รศ. ดร.ประภัศร์ เทพชาตรี

แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1. สาเหตุที่สหรัฐผลักดัน TPP ไปเป็น FTAAP

วัตถุประสงค์ของสหรัฐ สหรัฐต้องการครองความเป็นเจ้า

สหรัฐต้องการสกัดกั้นอิทธิพลของจีน

สหรัฐกลัวการรวมตัวกันของเอเชียโดยไม่มีสหรัฐ

สหรัฐต้องการผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุน

ถ้าเกิดอาเซียน+3 จะแบ่งโลกออกเป็น 3 ขั้วคือ สหรัฐ, ยุโรปและเอเชีย และ EAFTA ส่งผลกระทบทางลบต่อสหรัฐในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียของสหรัฐ จากผลการวิจัยพบว่า EAFTA จะกระทบการส่งออกของสหรัฐไม่น้อยกว่าปีละ 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น สหรัฐจึงผลักดันไม่ให้เกิดการรวมกลุ่มเอเชียตะวันออกหรือให้การรวมกลุ่มเอเชียตะวันออกอยู่ภายใต้เอเปค เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสหรัฐ สหรัฐได้เริ่ม FTA กับประเทศในแถบเอเชียในปี 2002 ได้แก่ สิงคโปร์, ไทย, มาเลเซีย, เกาหลีใต้และออสเตรเลีย แต่ประสบความสำเร็จเพียง 2 ประเทศคือสิงคโปร์และออสเตรเลีย ดังนั้นในปี 2006 สหรัฐจึงเริ่มผลักดันแนวคิด FTAAP แต่ไม่ประสบความสำเร็จเพราะจีนไม่เห็นด้วยและอาเซียนเองก็สงวนท่าทีอยู่ ในปี 2010 มีการจัดตั้งประชาคมเอเปคและสหรัฐเสนอให้การจัดตั้ง FTAAP เป็นงานหลักของประชาคมเอเปค ในความคิดเห็นส่วนตัวมองว่า สหรัฐอยากผลักดันให้ FTAAP ผ่าน TPP มากกว่าอาเซียน+3 หรืออาเซียน+6 และมองว่าอาเซียน+ ไม่มีทางพัฒนาไปสู่ FTAAP ได้เนื่องจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ยุทธศาสตร์สหรัฐคือการผลักดันให้ TPP เป็น FTA ที่ใหญ่ที่สุดของโลกและครอบคลุม 40% ของการค้าโลกโดยมีสหรัฐเป็นแกนกลาง เห็นได้จากการที่สหรัฐกำลัง convince ประเทศสำคัญๆให้เข้าร่วม TPP ในขณะนี้

2. ผลกระทบของ TPP ต่อไทยแบ่งเป็น

- ตามหลักเศรษฐศาสตร์

ผลดี การค้า, การผลิต, การลงทุนเพิ่มขึ้น, ต้นทุนในการผลิตลดลง ซึ่งไม่ค่อยได้ประโยชน์เพิ่มขึ้นสักเท่าไร

ผลเสีย ประสบปัญหาเรื่องมาตรฐานสูงๆทางด้านเกษตร, ภาครัฐบริการ, มาตรฐานแรงงาน, ทรัพย์สินทางปัญญา, สิ่งแวดล้อม, นโยบายการแข่งขัน ฯลฯ

- ตามหลักรัฐศาสตร์

ผลดี free of exclusion, เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับสหรัฐต่อไป

ผลเสีย สหรัฐจะครองความเป็นเจ้า, EAFTA จะรวมตัวกันไม่สำเร็จ กระทบความตกลงอาเซียน +ทั้งหมด เป็นการลดบทบาทอาเซียน เพิ่มบทบาทของเอเปค สหรัฐจะได้รับประโยชน์มากที่สุด

ท่าทีของไทยควร wait and see เนื่องจากหากไทยเข้าร่วม TPP ตอนที่ยังเป็น P9 อาจไม่ได้รับประโยชน์นัก c) ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์อื่นนอกเหนือจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วย

คุณจุฬามณี ขาติสุวรรณ:

มี 3 ประเด็นคือ

1. เอเปคกับความสัมพันธ์ในทวีปเอเชียและ TPP

สาเหตุที่เอเปคทำ FTA ไม่สำเร็จสักทีเพราะเอเปคไม่ได้อยากทำ FTA มาตั้งแต่ต้น โดยในปี 1991 เริ่มมีการสนอ open regionalism และในปี 1994 มีการกำหนดเป้าหมายโบกอร์ซึ่งกำหนด long term goal of trade & investment liberalization ในปี 2004 เริ่มแนวคิด FTAAP ในปี 2009 เริ่มต้นตัวหาตัวประเมินระหว่าง merging or docking or enlarging จนถึงในปี 2010 มีการทำการประเมินโดยเลือก enlarging .ในการพัฒนาไปเป็น FTAAP และไม่จำกัดเฉพาะในกลุ่มเอเปค นอกจากนี้ FTAAP ควรจะ Address next generation of trade & investment agreement

2. บทบาทของสหรัฐ

จากคำพูดของนางฮิลลารี คลินตันที่พูดถึงความต้องการของสหรัฐในการเข้ามาสัมพันธ์ในแถบเอเชีย ยึดหลัก 4 ข้อคือ open, free, transparent และ fairness ซึ่งตีความแล้วจะเป็นเรื่องที่สหรัฐได้ประโยชน์ทั้งสิ้น

3. ท่าทีของประเทศต่างๆที่ยังไม่เข้าร่วม TPP

ไทย มีการทำ FTA กับประเทศต่างๆใน TPP อยู่แล้วยกเว้นสหรัฐ ประเด็นคือไทยตัดสหรัฐได้หรือไม่

ญี่ปุ่น อยากเข้าร่วม แต่มีปัญหาในภาคการเกษตรในประเทศ

จีน มีคำถามว่าจะยอมรับร่วมกับไต้หวันหรือไม่ แม้ว่าตอนนี้ จีนยอมทำ bilateral FTA กับไต้หวันแล้ว

คุณพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล

ปัญหาของประเทศไทยในการเจรจากับประเทศอื่นๆเกิดจากปัญหาการเมืองภายในประเทศมากกว่า การจัดการของประเทศที่พัฒนาแล้วจะเริ่มจากการพัฒนาภายในประเทศแล้วออกกฎหมาย แล้วจึงไปเจรจาท่องกับประเทศอื่นๆ แต่ประเทศไทยเริ่มจากไปเจรจาท่องกับประเทศอื่นๆกลับมาแก้ไข /ออกกฎหมายภายในประเทศรองรับแล้วจึงพัฒนา ทำให้มีเรื่องต้องแก้ไขมากมาย อย่างแรกที่ต้องแก้ไข คือ การกำหนด priority ของสินค้า/ธุรกิจที่คิดไว้คือสินค้าเกษตร, อาหารและท่องเที่ยว เราไม่มีการกำหนด priority sector, เราไม่มีธงนำ อย่างเช่นสหรัฐที่มีการกำหนด high quality ใน TPP ทำให้ไทยไม่กำหนด high quality บ้าง สำหรับการเจรจาเกี่ยวกับการค้าเสรีด้านสินค้า เรื่องอัตราภาษีศุลกากรมีผลกระทบน้อยมาก ที่สำคัญและควรให้ความสนใจคือ ROO

ถ้าไทยเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม TPP ล้วนได้รับผลกระทบทั้งสิ้น หรือแม้แต่ไทยอยู่เฉยๆในขณะที่ประเทศอื่นเข้าร่วม TPP ไปแล้วก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เพียงแต่ยังไม่มีการศึกษาถึงผลกระทบเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาคควรบอกได้ว่าถ้าเราไม่เข้าร่วม TPP มีผลกระทบอะไรบ้าง ควรแก้ไขเยียวยาอย่างไร และถ้าเข้าร่วม TPP มีผลกระทบอะไรบ้าง ระยะเวลาผ่อนปรนควรเป็นเท่าไร ควรแก้ไขเยียวยาอย่างไร ภาคธุรกิจใดได้รับผลกระทบบ้าง แคไหนและต้องปรับปรุง/ปรับตัวอย่างไร

คุณวิจิต ตันตือนานนท์ :

หาก FTAAP เกิดขึ้นจริงจะเกิดประโยชน์อย่างมหาศาลและ FTA ควรเป็น fair and free market จากเป้าหมายโบกอร์ ประเทศพัฒนาแล้วจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ในปี 2010 และประเทศกำลังพัฒนาจะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ในปี 2020 ขณะนี้ปี 2011 แล้วประเทศพัฒนาแล้วยังไม่ทำอะไร ที่จริงแล้ว FTAAP เป็นเป้าหมายที่เอเปคอยากให้เกิดขึ้นซึ่งเป้าหมายเหล่านี้เปลี่ยนไปทุกปี ดูได้จากก่อนมีการบอมบ์เวิร์ลเทรดก็ไม่ได้มีการกล่าวถึง terrorism ใน agenda เลย ก่อนเกิดแฮมเบอร์เกอร์โครซิสในปี 40 ก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงเศรษฐกิจในการประชุมเอเปคมาก่อน พอเกิดวิกฤติน้ำมันจึงมีการพูดถึงเรื่องพลังงานต่างๆที่หลายปีก่อนมีการพูดว่าเอเปคต้องไปนิวเคลียร์ให้ได้ ทำให้มีคำถามว่าในการประชุมเอเปคเดือนหน้า agenda จะเป็นอะไร การประชุมเอเปคควรรักษาไว้เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างสูงสุด เมื่อมีการก่อตั้งเอเปค การค้าและการลงทุนได้เพิ่มขึ้นมาก การกีดกันทางการค้าก็ลดลงมาก การเคลื่อนที่ของภาคธุรกิจหรือการลงทุนเพิ่มขึ้นสูง ความเจริญทางสังคมพัฒนาขึ้น แต่หลายปีที่ผ่านมา ABAC มีความกังวลว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้ความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ยดีขึ้น (ไม่มีการกระจายความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ) นับว่าไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

จากประสบการณ์พบว่า TPP พยายามดึงสหรัฐเข้ามาเป็นสมาชิกเพราะช่วยให้ TPP มีความโดดเด่นขึ้นมาได้ ความคิดเห็นส่วนตัวคิดว่า FTAAP เกิดขึ้นได้ยากเพราะทุกประเทศพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนให้ได้มากที่สุด ประเทศไทยจะได้ประโยชน์ในระยะยาวจากการทำ FTA ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตามในเรื่องของการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

ในปี 2015 ไทยจะเป็นประชาคมอาเซียน ถ้าไทยปรับตัวได้จะเกิดประโยชน์มหาศาล

คำถามจากผู้เข้าร่วม

มีแผนรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการทำ FTA นอกเหนือไปจากผลกระทบจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีต่อสุขภาพอย่างไรคือออฟฟิศซินโดรม หรือไม่ เช่นถ้ามีการนำเข้าอาหารที่มีสารปนเปื้อนกับมันตาพรังสี ความพร้อมในการรับมือผลกระทบแก่ประชาชนโดยทั่วไปมีมาก-น้อยแค่ไหน เพราะผลประโยชน์จากการทำ FTA จะตกกับคนกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

ภาคผนวก ค
การประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 2

กำหนดการ

การประชุมระดมความคิดเห็นครั้งที่ 2

เรื่อง “แนวทางการปรับตัวของประเทศไทยต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

โดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน”

วันพุธที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.00-13.00 น.

- 08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 – 09.15 น. เปิดการสัมมนา
- 09.15 – 09.45 น. นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น
โดย ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์ และ นายทวีชัย เจริญเศรษฐศิลป์
นักวิจัยอาวุโส โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและผลกระทบต่อไทย
- 10.00 – 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง ชา-กาแฟ
- 10.15 – 12.00 น. การหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ในประเด็น “ผลกระทบต่อประเทศไทยที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก”
- 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

การประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง “ผลกระทบต่อประเทศไทยที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาสู่เขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน”

1. ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation: APEC) เป็นกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าการลงทุนระหว่างสมาชิก 21 เขตเศรษฐกิจ (ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา แคนาดา เม็กซิโก ชิลี ปาปัวนิวกินี เปรู จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮองกง จีนไทเป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รัสเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม บรูไน และไทย) มีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อเปิดเสรีการค้าการลงทุนภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือที่เรียกว่าเป้าหมายโบกอร์ (Bogor Goals) ซึ่งกำหนดให้เขตเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีในปี พ.ศ. 2553 (2010) และพ.ศ.2563 (2020) สำหรับเขตเศรษฐกิจกำลังพัฒนา

เอเปคเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีความสำคัญต่อภูมิภาคการค้านานาชาติในปัจจุบันสูงมาก มูลค่าการค้ารวมกันของเอเปคคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 47 ของมูลค่าการค้ารวมของโลก โดยมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของเอเปคในปี .ศ. 2550 คิดเป็นมูลค่า 6.2 และ 6.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ตามลำดับ การส่งออกบริการของเอเปคมีมูลค่ามากกว่า 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนมูลค่าการนำเข้าก็เกือบ 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่า GDP ของเอเปค คิดเป็น 29 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เกินกว่าร้อยละ 53 ของ GDP โลก การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflow) มายังภูมิภาคเอเปคมีมูลค่า 700 พันล้านเหรียญสหรัฐ ขณะที่ FDI Outflow มีมูลค่า 662 พันล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งนี้เอเปคมีการค้ากันเองภายในกลุ่มร้อยละ 70 และการค้านอกกลุ่มร้อยละ 30 โดยมีประชากรร่วมกัน 2.4 พันล้านคน เกินกว่าร้อยละ 40 ของประชากรโลก นอกจากนี้เอเปคยังมีสมาชิกที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่รวมอยู่ด้วย (เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น) และมีสัดส่วนการค้าของเอเปครวมกันเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของโลกและยังมีการค้าภายในกลุ่มสูงทำให้เอเปคเป็นตลาดการค้าขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพและแหล่งดึงดูดการลงทุนที่สำคัญของโลก

การดำเนินงานของเอเปคที่จะบรรลุเป้าหมายในการเปิดเสรีการค้าการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แม้เป็นลักษณะการค้าเสรีแบบเสรีแต่ก็สามารถเชื่อมโยงกับการเปิดเสรีในระดับทวิภาคี ภูมิภาคและหลายฝ่าย อย่างไรก็ตาม ผลจากความล่าช้าในการสรุปผลการเจรจารอบโดฮาทำให้สภาที่ปรึกษาทางธุรกิจของเอเปค (APEC Business Advisory Council: ABAC) เสนอให้สมาชิกเอเปคมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Economic Integration: REI) รวมถึงการพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of the Asia-Pacific: FTAAP) เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือก หากการเจรจารอบโดฮาล้มเหลว โดยต่อมาผู้นำเศรษฐกิจเอเปคก็ได้มอบหมายให้สมาชิกเอเปคไปศึกษาเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกหนึ่งในการเปิดเสรีมากขึ้นภายใต้เอเปค

หลังจากนั้นเป็นต้นมา สมาชิกเอเปคได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน /กิจกรรมต่างๆที่จะนำเอเปคไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำ FTAAP โดยสมาชิกได้มีการเร่งรัดและปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เอเปคมีอยู่แล้วให้เข้มแข็งมากขึ้น ขณะเดียวกันก็มีการหารือ /แลกเปลี่ยนความเห็น และศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ FTAAP ด้วย เช่น การศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของบทบัญญัติต่างๆในข้อบทของ RTAs/FTAs ของสมาชิกเอเปค (จาก FTA ของสมาชิกเอเปคจำนวน 42 ความตกลง) จำนวน 14 ข้อบท การศึกษากรณีศึกษาการเปิดเสรีการค้ารายสาขา การศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการทำ FTAAP การหารูปแบบการจัดทำ FTA ในภูมิภาค (เช่น Enlarging, Docking, Merging FTA) และประเด็นอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าเสรีรอบโดฮา FTAAP, Bogor Goal และ RTAs/FTAs รวมทั้งกระบวนการเอเปค

จากผลการประชุมเอเปคที่ประเทศญี่ปุ่นในเดือนตุลาคม 2553 เขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ได้มีการยอมรับให้ใช้ FTA 3 ฉบับที่มีสมาชิกบางเขตเศรษฐกิจเป็นภาคี (ประกอบด้วย Trans Pacific Partnership (TPP), ASEAN+3 และ ASEAN+6) เป็นฐาน (Platform หรือ Building Bloc) ในการพัฒนาสู่ FTAAP เนื่องจากมีจำนวนเขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ที่ได้เข้าร่วมหรือได้แสดงเจตจำนงในการเข้าร่วมถึงประมาณกึ่งหนึ่งของจำนวนเขตเศรษฐกิจสมาชิก APEC ทั้งหมด และเป็นความตกลงที่มีแนวโน้มการขยายตัวของสมาชิกที่จะเข้าร่วมในอนาคตสูงกว่า RTAs/FTAs อื่นๆ ทั้งนี้ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกเอเปคและเป็นประเทศหนึ่งที่มีการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) กับสมาชิกเอเปค บางเขตเศรษฐกิจอยู่ทั้งในระดับสองฝ่าย (Bilateral) และภูมิภาค (Regional) ย่อมได้รับผลกระทบจากการจัดตั้ง FTAAP อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์จึงได้มอบหมายให้ Sasin Institute for Global Affairs (SIGA) ดำเนินการ “โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและผลกระทบต่อไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยสามารถกำหนดท่าทีที่เหมาะสมต่อการจัดทำเขตการค้าเสรีดังกล่าว รวมถึงสามารถกำหนดแนวทางการรองรับปรับตัวและมาตรการป้องกันเยียวยาที่สำคัญเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่

ผลวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปิดเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกตามรูปแบบและขอบเขตที่น่าจะเป็นที่ ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พบว่ามีหลายสาขาเศรษฐกิจที่มีจะมีการเปลี่ยนแปลงจากการเปิดเสรีตามกรอบ FTAAP โดยใช้กรอบความตกลง ASEAN+3 ASEAN+6 หรือ TPP เป็นฐานในการพัฒนาสู่ FTAAP คณะศึกษายังจึงได้จัดประชุมระดมความคิดเพื่อเชิญให้ตัวแทนจากสมาคมในแต่ละสาขาเศรษฐกิจ จัดกล่าวเข้าร่วมให้ข้อคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าตามกรอบ FTAAP การแสวงหาประโยชน์จากกรอบความตกลงดังกล่าว แนวทางการปรับตัวของสาขาเศรษฐกิจสาขานั้น และข้อจำกัดในการปรับตัวดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์

การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานภาคเอกชนในประเด็นเรื่องผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าตามกรอบ FTAAP โดยใช้ความตกลง TPP ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นฐาน การแสวงหาประโยชน์จากกรอบความตกลงดังกล่าว แนวทางการปรับตัวของสาขาเศรษฐกิจสาขานั้น และข้อจำกัด ในการปรับตัวดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะ ท่าที และกลยุทธ์ในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย รวมถึงแนวทางการรองรับปรับตัวที่สำคัญของไทย ทั้งนี้ เพื่อประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มที่

3. กลุ่มเป้าหมาย

องค์กรที่เป็นตัวแทนของผู้ประกอบการภาคเอกชนสาขาต่างๆ ประมาณ 20 ท่าน

4. กำหนดการ

วันพุธที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.00-13.00 น. ณ

สรุปการประชุม

ภายหลังจากนำเสนอจบแล้ว ได้เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็น ซักถาม สรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

- มีคำถามว่า FTAAP คืออะไร อาเซียน+3 อาเซียน+6 คืออะไรขอให้อธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันก่อน จึงแสดงความคิดเห็นได้
- วิทยากรได้อธิบายสั้นๆถึงความเป็นมาตั้งแต่เอเปคจนถึงการพิจารณาแนวทางความเป็นไปได้ในการเกิด FTAAP
- ตัวแทนจากกระทรวงต่างประเทศช่วยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดการค้าเสรีโดยเอเปคจนถึงแนวทางการขยายฐานไปสู่ FTAAP, การพิจารณาถึงโอกาสและอุปสรรคของอาเซียน+3, อาเซียน+6 และ TPP ในการพัฒนาเป็น building bloc
- ในความเห็นที่ 1 มองว่าอาเซียน+เป็นเหมือนถนนใกล้บ้าน แต่ TPP เปรียบเสมือนทางด่วน ถ้าจะทำการค้ากับคนอื่น ควรไปทางด่วน สำหรับประเด็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ TPP มีเงื่อนไขที่สูงกว่าอาเซียน+ ให้พิจารณาเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซียหรือประเทศเวียดนามที่เคยล้าหลังเรามาก่อน แต่ขณะนี้แข่งหน้าประเทศไทยไปแล้วทั้งๆที่ความสามารถของไทยมีมากกว่า อีกเรื่องที่ควรพิจารณาคือ เราควรก้าวให้ทันและไปตรกรอยู่ข้างหน้า ซึ่งควรเริ่มจากการเคารพสิทธิ์ของผู้สร้างทรัพย์สินทางปัญญานั้นก่อนแล้วค่อยพัฒนาของเราบ้าง สำหรับเรื่องสิทธิบัตรยาซึ่งปัจจุบันมีอายุ 20 ปี ในความเป็นจริงคือกว่าจะวิจัยและพัฒนาของเราบ้าง สำหรับเรื่องสิทธิบัตรยาซึ่งปัจจุบันมีอายุ 20 ปี ในความเป็นจริงคือกว่าจะวิจัยและพัฒนาของเราบ้าง สามารถผลิตออกมาขายได้นั้น อายุสิทธิบัตรจะเหลือเพียงประมาณ 5 ปี ซึ่งหลังจากหมดอายุ ก็สามารถผลิตยานั้นขึ้นมาใช้ได้ อีกประเด็นคือความรู้ในการใช้ยาซึ่งต้องมีการถ่ายทอดแก่บุคลากรทางการแพทย์ เพราะยาที่ผลิตออกมาใหม่ หากไม่มีการถ่ายทอดความรู้ในการใช้ยาตัวนั้น จะไม่มีการส่งจ่ายยานั้นแก่คนไข้ ความต้องการยาหรือวัตถุดิบในการผลิตยาตัวนั้นจะไม่มี ในเรื่องของราคา ไม่ได้ทำให้ยาแพงขึ้น แต่การที่ยามีราคาสูงในระยะเวลาที่สิทธิบัตรยายังไม่หมดอายุ เป็นไปตามวัฏจักรการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆที่มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ต้องมีราคาแพงเพื่อให้การวิจัยคิดค้นสิ่งใหม่ๆดำเนินต่อไปได้ ส่วน Data Exclusivity คือการที่ข้อมูลยาตัวหนึ่งที่ได้จากการวิจัยและจดทะเบียนไว้แล้ว ถูกผู้ผลิตยา generic มาขอขึ้นทะเบียนโดยแจ้งเพียงใช้ข้อมูลเดียวกับยาตัวแรกที่จดทะเบียนไว้เท่านั้น เป็นการป้องกันการแอบอ้างใช้ชื่อ มุลยาซึ่งไม่มีผลทำให้ยาแพงขึ้นถึง 7 แสนล้าน การทำ Bio-Equivalent มีค่าใช้จ่ายประมาณ 5 แสน – 1 ล้านบาท
- ตัวแทนจากกระทรวงต่างประเทศเพิ่มเติมว่าจากเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การผลิตยา generic ใช้ระยะเวลานานขึ้นและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้ยา generic มีราคาสูงขึ้น ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ทางสาธารณสุขกังวล
- ความเห็นที่ 1 แย้งว่าประเทศอื่นมีความกังวลด้วยหรือไม่ หากต้องไปก็ต้องยอมรับ
- ความเห็นที่ 2 มองว่าหากต้องทำ FTA ก็ต้องทำเพราะถ้าเราไม่ทำแต่คนอื่นทำ จะเกิดผลเสียมากกว่า แต่ควรพิจารณาตัวเองว่าเราเก่งเรื่องอะไร เราอยากขายอะไรก็เปิดภาคนั้น เราไม่ต้องการซื้ออะไรก็ปิดภาคนั้น ในมุมมองของภาคธุรกิจ ไม่ได้มองว่าเปิดเสรีกับใคร เพราะทำธุรกิจด้วยได้ทั้งนั้นและแข่งขันได้ เนื่องจากมาจากภาคธุรกิจที่มีทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ส่วนภาคธุรกิจที่เป็นเพียงผู้ซื้อหรือผู้ ใช้อาจมีความกังวลมากกว่า การศึกษาวิจัยบอกถึงผลกระทบ แต่ไม่ได้บอกว่าถ้าเกิดผลกระทบนั้นๆแล้วควรแก้ไขอย่างไร หรือทำอย่างไรไม่ให้เกิดผลกระทบนั้น หากไทยไม่เข้าร่วม TPP แต่ประเทศคู่แข่งอย่างประเทศเวียดนามเข้าร่วม TPP แล้วจะทำให้ภาคธุรกิจไทยหันไปลงทุนในประเทศเวียดนาม ส่งผลให้รายได้ประเทศไม่ตรงตามความเป็นจริง สำหรับธุรกิจสิ่งทอ สิ่งที่ต้องการให้รัฐช่วยเหลือคือการยกเว้นภาษีและการใช้การกีดกันที่ไม่ใช่ภาษีต่างๆของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง สำหรับ SME จะได้รับผลกระทบมากเพราะมีปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน กับเรื่องการถ่ายทอดความรู้ SME ภาคสิ่งทอจะหดตัวลงเป็นเพียง sub-contractor ของราย

ใหญ่เท่านั้น ทางแก้ไขคือการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอเพื่อให้ SME เตรียมรับมือได้ ศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจสิ่งทอไทยเกิดจากการปรับตัวมาเป็นระยะเวลานาน เหลือเพียงรายใหญ่ๆที่มีความแข็งแกร่งทางธุรกิจ

- สำหรับภาคการขนส่ง มองว่ายิ่งเปิดเสรีมากยิ่งขึ้น แต่ในการแข่งขันกับต่างประเทศ อยากให้รัฐช่วยในเรื่องการให้ข้อมูล มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
- ภาคธุรกิจเครื่องนุ่งห่ม เรียกร้องให้รัฐช่วยในการทำวิจัยข้อมูลเบื้องต้นในประเทศเป้าหมายสำหรับภาคธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยค่อนข้างสูง ปัจจุบันธุรกิจขนาดใหญ่จ้างทำและเก็บข้อมูลไว้เอง ไม่เผยแพร่
- ในด้านประกันภัย มีการเตรียมตัวให้ต่างชาติมาลงทุนเนื่องจากมีขนาดค่อนข้างเล็กเมื่อเทียบกับต่างชาติ ความสามารถในการแข่งขันต่ำเพราะได้รับการปกป้องมานาน ในทาง ปฏิบัติ บริษัทประกันภัยชั้นนำมีต่างชาติเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่เกือบทั้งหมดแล้ว
- ตัวแทนจากสภาหอการค้าไทย กล่าวว่าปัจจุบันหอการค้ากำลังรวบรวมนักธุรกิจจากหลากหลายสาขาเพื่อวางกลยุทธ์ในการให้ความช่วยเหลือแก่นักธุรกิจในการดำเนินธุรกิจกับประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลี ประเทศฮ่องกง ประเทศไต้หวันและประเทศจีน โดยเริ่มที่ประเทศญี่ปุ่นก่อน สำหรับภาควัสดุก่อสร้าง อยากให้รัฐช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูลในการประกอบธุรกิจเช่นกัน ตลาดที่ยังมีศักยภาพและยังเจริญเติบโตอยู่คือประเทศจีนและประเทศอินเดีย แม้ว่า FTA ช่วยในเรื่องการลดภาษีและขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือมาตรฐานสินค้าที่เพิ่มขึ้นทุกปี
- ในด้านธุรกิจก่อสร้าง-บริการ ถ้ามองถึงที่มาของข้อมูลการวิเคราะห์ผลกระทบ ซึ่งคำตอบคือข้อมูลมีการแบ่งกลุ่มตามพิกัดศุลกากร ในอุตสาหกรรมนี้ ผู้ประกอบการ 2 กลุ่มคือที่ทำงานกับภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีธรรมชาติที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในกลุ่มอาเซียนค่อนข้างสูง ในทางปฏิบัติ มีผู้ประกอบการต่างประเทศเข้ามาอยู่แล้ว ในการเปิดเสรี สิ่งที่ยากเรียกร้องคือทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างประเทศได้ และ ทำอย่างไรให้ผู้ประกอบการไทยได้ใช้โอกาสจากการเปิดเสรีได้ เรื่องที่ยากฝากไว้คือควรพิจารณาว่ากฎหมายสัญญาการค้าก่อสร้างของไทยที่มีอยู่มีความเป็นธรรมแก่ทั้ง 2 ฝ่ายหรือไม่
- ตัวแทนจากสภาอุตสาหกรรมฯ กล่าวว่า โดยความเห็นส่วนตัวคิดว่า ไทยควรเข้าร่วม TPP แบบมีเงื่อนไข อุตสาหกรรมต่างๆต้องมีการปรับตัวและรัฐควรมีมาตรการเยียวยา ในสภาอุตสาหกรรมฯมีหลายทีมที่ดูเรื่อง FTAAP และมีหลายทีมที่เห็นด้วยให้เข้าร่วม แต่มติที่เป็นลายลักษณ์อักษรต้องกลับไปดูอีกที (ในขณะที่ทีมเอเปคให้สงวนท่าทีรอดูไปก่อน)